A photograph of a man with dark hair, wearing a dark sweater over a collared shirt and light-colored corduroy trousers. He is pulling back a blue, pleated curtain with his right hand, looking towards the camera with a slight smile. The background is dark, suggesting an interior setting.

# lucebert de keizer in ballingschap

22 april 1978 nr 16 prijs f 2.75 incl btw

# HP

reportage:  
de guerrilla  
op nieuw-guinea



# Jood of Israëli? (2)

Omdat dit stuk niet begrepen kan worden als niet vooraf de rubriek Brieven is geraadpleegd, moet ik de lezer eerst daarheen verwijzen. De inzenders geven blijk van woede, verontwaardiging en droefheid over mijn stuk 'Jood of Israëli?' in HP 1/4/78. Voor wie dat stuk niet bij de hand heeft, herhaal ik een paar hoofdpunten:

- de overval van de PLO op de Israëliëische bus werd gekenschetst als 'afschuwelijk' en onder geen beding te vergoelijken.
  - Op grond van de moord op zes miljoen joden werd begrip getoond voor Israëls gewoonte om uitsluitend te onderhandelen op grond van eigen kracht en macht.
  - op grond van het feit dat de Palestijnen geen eigen staat bezitten werd betoogd dat, tenzij zij afzien van hun legitieme rechten, zij geen andere keus hebben dan de Israëli's te imiteren: uitsluitend op eigen kracht en macht vertrouwen, maar aangezien zij geen eigen staat hebben, zijn zij per definitie franc-tireurs.
  - Israëls invasie van Libanon werd gekenschetst als 'in geen enkele verhouding' staande tot de moordpartijen in de Israëliëische bus, verondersteld werd dat die invasie ook niet een wraakactie was: de overval op de bus werd als aanleiding voor Israël beschouwd om te interveniëren in de Libanese burgeroorlog tussen linkse Moslims en rechtse Christenen.
  - Israël werd gekenschetst als een sterke militaire mogendheid, een nucleaire bovendien, niet langer David maar een Goliath, die welbewust de historische vredeskans liet liggen, die Sadat bood, ook als een staat die aan het verworden is tot een expansionistische mogendheid die naar een Groter Israël streeft en daarmee de wereldvrede bedreigt.
- Dat zijn allemaal argumenten die voor bestrijding met contra-argumenten vatbaar zijn (Pen doet dat ook) maar ambassadeur Argov doet het anders en wekt daarmee mijn woede, verontwaardiging en droefheid. Hij heeft het over nazistische opruiing. En hij stelt kritiek op Israël gelijk met anti-semitisme. Aangezien ik niet zonder moeite Neuengamme, Natzweiler en Dachau heb overleefd, waar ik in *Nacht und Nebel* moest verdwijnen omdat ik geen gele sterren kon verdragen, aangezien ik racistische discriminatie als de liederlijkste van de vele liederlijke menselijke eigenschappen beschouw,



## WL Brugsma

neem ik de vrijheid mij dat van een ambassadeur niet te laten aanleunen. Het gelijkstellen van kritiek op Israël met anti-semitisme is niet alleen verkeerd, het is ook levensgevaarlijk, vandaar de titel 'Jood of Israëli?'. Mijn kritiek verhindert mij niet te begrijpen waarom er een joodse identificatie met Israël is. Het bestaan van Israël is een praktische garantie tegen jodenvervolgung, het stelt joden in staat zich tegen anti-semitisme te verzetten in plaats van het lijdelijk te ondergaan. In laatste instantie hebben zij immers een thuishaven. Dat blijft onverminderd nodig, zie de opkomende pogrom-atmosfeer in Argentinië en andere weerzinwekkende vormen van latent anti-semitisme elders die iedere dag virulent kunnen worden. Toch is de gelijkstelling: kritiek op Israël is anti-semitisme, en zijn pendant: joods is gelijk Israëliëisch, levensgevaarlijk. Je zou dan joden moeten aanrekenen dat er door Israël splinterbommen zijn geworpen op Palestijnse vluchtelingenkampen. Ik peins daar niet over. Maar de keten van terreur en contra-terreur duurt tot vandaag voort en zal niet ophouden voordat er een vredesregeling is bereikt waarbij Israël zich uit de bezette gebieden terugtrekt en de Palestijnen in het genot van hun legitieme rechten worden gesteld. Die eisen zijn niet alleen van Sadat afkomstig. Ze zijn neergelegd in VN-resoluties en in verklaringen van de VS en de Europese Gemeenschap, ze zijn gemeengoed geworden. En daar komen we aan de witte vlek in al die brieven en trouwens in het achterhoofd van al diegenen die geen

kritiek op Israël verdragen. Het is alsof de Palestijnen niet bestaan. Er is een PLO die zegt Israël te willen vernietigen, er zijn terroristen die, zoals Boers opmerkt, in hun acties geen onderscheid maken tussen joden en Israëli's, net zo min als ambassadeur Argov trouwens. Maar Palestijnen, nee, die zijn er eigenlijk niet. Hun miserabel bestaan in vluchtelingenkampen van waaruit zij nu al dertig jaar naar het land staren dat zij vroeger hebben beakkerd, hun ellende wordt genegeerd of verdrongen, vermoedelijk omdat wordt gevreesd dat de bewustwording van die tragedie het Israëliëisch bestaan met een te zware hypotheek zou belasten. Ik denk dat de Israëli's daar ongelukkig in hebben. Ik denk dat de bewustwording van die tragedie en het trekken van de consequenties daaruit uiteindelijk de enige mogelijkheid vormen om het voortbestaan van Israël te verzekeren. Niemand kan van Begin verlangen dat hij Sadats ouverture zou beantwoorden met een uitverkoop van Israëls veiligheid. Maar hij heeft de historische kans op een geleidelijke vreedzame integratie van Israël in het Midden-Oosten door een genereuze reactie op Sadats aanbod laten liggen, omdat hij aan een andere kans de voorkeur gaf: versterking van Israëls positie. Israël moet blijven, zegt Pen, en gelijk heeft hij. Maar de vraag is: hoe? Als een eeuwig belegerd bolwerk? Als de blanken in Zuid-Afrika met wie het veel te hartelijke betrekkingen onderhoudt? Als een bezettende mogendheid met eerste en vierde rangs burgers, situatie waarin het Pens omschrijving 'een der weinige beschaafde landen ter wereld' geweld moet aan doen? Of als een staat die niet langer een getransplanteerd *Fremdkörper* in een vijandige omgeving is, een volk dat teruggekeerd uit de eigen ballingschap en de nacht van Auschwitz, een eind maakt aan de ballingschap van de Palestijnen? De kans daarop lijkt nog niet erg groot. Maar mijn bitterheid over de brief van ambassadeur Argov (die ik nog wel wil temperen omdat ik me misschien behoedzamer had kunnen uitdrukken) is eigenlijk al lang weer uitgewist door die tienduizend Israëliëische militairen en die vijfduizend Palestijnse betogers in Tel Aviv die inmiddels onder het motto 'Vrede Nu' een campagne hebben ingezet die als een strovuur om zich heen grijpt. In die spontane actie ligt de hoop besloten dat Israël, dat blijven moet, ook blijven kan!



# Lee Harvey Oswald, de Russen en de CIA (1)

# De spionnenoorlog

**Veertien jaar na John Kennedy's dood zijn de achtergronden van de moord in Dallas nog altijd onopgehelderd. Edward Jay Epstein (42, publicist, ex-docent politieke wetenschappen in Harvard) concentreerde zich op de betrekkingen van Lee Harvey Oswald met de Russische geheime dienst en ontrafelde een netwerk van spionage en contraspionage. Hoever hebben de Russische mollen zich ingegraven in CIA en FBI? Susana Duncan interviewde Edward Jay Epstein over zijn zojuist verschenen boek 'Legend'.**

## De onthullingen van Edward Jay Epstein

In 1961 liep een majoor van de KGB, Anatole Golitsin, over naar de Verenigde Staten en vertelde de CIA dat de Russen de CIA en de FBI geïnfiltrerd hadden. Dit was het begin van een wilde speuractie naar de 'mollen' — agenten die voor de ene geheime dienst werken, terwijl ze in het geheim informatie doorgeven aan een vijandelijke geheime dienst.

De zaak Golitsin is het eerste van een aantal met elkaar in verband staande artikelen over spionage die door Edward Jay Epstein aan het licht gebracht zijn tijdens zijn research voor een nieuw boek over Lee Harvey Oswald. Het lijkt moeilijk te geloven dat er veertien jaar na dato nog iets nieuws over de moord op president Kennedy ontdekt zou kunnen worden, nadat de FBI, de Warren-commissie en een hoeveelheid andere mensen er al een onderzoek naar ingesteld hadden. Maar toch ontmantelde Epstein niet alleen een groot aantal spionnen van wie we nog nooit eerder gehoord hadden — met intrigerende codenamen zoals 'Foxrot', 'Fedora', 'Komarov' en 'Stone' — maar hij presenteert ook 74 nieuwe mensen die een getuigenis over Oswald af konden leggen.

Twaalf jaar geleden publiceerde Epstein *Inquest*, de eerste en meest bezwarende aanval op het Warren-rapport, een boek dat de geloofwaardigheid van de commissie ernstig aantastte. Zijn nieuwe boek, dat in het voorjaar uit zal komen bij Reader's Digest Press en vanaf maart als serie in Reader's Digest gepubliceerd zal worden, heet *Legend*, naar de uitdrukking die in veiligheidskringen gebruikt wordt om een dekmantel of een valse biografie, die een regering ontwerpt voor een geheim agent, aan te duiden.

Dit nieuwe boek gaat niet over de moord op Kennedy, over kogels of ballistiek. Maar de stelling van het boek is dat de Russen Lee Harvey Oswald in Japan recruteerden om geheimen over de U-2 te stelen en daarna, toen hij uit Rusland naar Amerika terugging, een *legend* voor Oswalds verblijf in Rusland opstelden, zodat hij zijn activiteiten voor de veiligheidsdienst daar verborgen kon houden.

Het was nooit de bedoeling van de Russen geweest dat Oswald president Kennedy zou vermoorden, maar toen hij dat toch deed, stuurden ze een valse overloper, Yuri Nosenko, naar de Verenigde Staten om daar een verhaal te vertellen dat Oswalds *legend* zou moeten bevestigen. Nosenko's *legend* werd daarna weer versterkt door het verhaal van weer een andere agent die door de Russen met disinformatie gestuurd was, met de codenaam 'Fedora', die twee jaar daarvoor zijn diensten als dubbelagent aangeboden had aan J. Edgar Hoover (terwijl hij nog steeds voor de Russen bleef werken). Het was kennelijk de opzet geweest dat Nosenko voor de Warren-commissie zou verklaren dat uit het archief van de KGB bleek dat Oswald nooit betrekkingen had onderhouden met de Russische geheime dienst. Maar men begon het plan van de Russische mollen door te krijgen toen een team van de Amerikaanse Nationale Veiligheidsdienst, die tot taak had geheime codes te ontcijferen, het telegramverkeer onderschepte tussen Nosenko en de delegatie in Genève, van waaruit Nosenko volgens zijn zeggen overgelopen was. En toen Nosenko daarop streng verhoord werd, gaf hij toe dat hij over essentiële punten in zijn verhaal gelogen had. Vervolgens ging Fedora voor de bijl. Hij had bepaalde

gedeeltes van Nosenko's verhaal bevestigd, waarvan hij nu moest toegeven dat ze vals waren. Wat de contraspionagedienst van de CIA betrof, waren zowel Fedora als Nosenko als Sovjet-agenten ontmaskerd. Richard Helms waarschuwde persoonlijk opperrechter Earl Warren geen geloof te hechten aan Nosenko's informatie. Maar J. Edgar Hoover, die het grootste gedeelte van zijn contraspionage-activiteiten gebaseerd had op Fedora, weigerde dit te accepteren. Ondertussen werd Nosenko door de CIA gevangen gezet en grondig verhoord. De aandacht richtte zich speciaal op een vroegere opdracht van Nosenko: het uitwissen van de sporen van een Russische mol die zich, naar men aannam, een weg had gegraven naar het hart van de CIA. Tenminste, dat was de opinie van James Jesus Angleton, hoofd van de contraspionagedienst van de CIA. Per slot van rekening hadden de Russen een mol in de Britse geheime dienst geplaatst — Kim Philby — en in de Westduitse geheime dienst — Heinz Felfe. Waarom zou er dan ook niet één in de CIA of de FBI zitten? Al gauw leidde de speurtocht naar een mol binnen de CIA en de pogingen om de Nosenko-Fedora kwesties, die opgeroepen werden door de zaak Oswald, tot een poel van verwarring en tot oorlog tussen de FBI en de CIA. De schokkende gevolgtrekkingen van Epsteins boek gaan veel verder dan de gebeurtenissen uit 1963. Het boek eindigt met het ontslag van het grootste deel van de staf van de contraspionagedienst van de CIA in 1976 en we blijven met het hinderlijke vermoeden zitten dat de FBI Fedora nog steeds vertrouwt als contactpersoon voor het bureau in New York en dat er zich nog steeds een mol bevindt in de gelederen van de CIA of de FBI.



*De afgelopen vijftien jaar hebben de Warren-commissie, de FBI en vele andere speurneuzen een onderzoek ingesteld naar de zaak Oswald. Waarom verwachtte u nog nieuwe feiten of afwijkende antwoorden te ontdekken?*

„Ik heb vanaf het begin af aan het idee verworpen dat er nog iets nieuws te ontdekken was over kogels, verwondingen of de plaats waarvandaan geschoten zou zijn. In plaats daarvan vroeg ik mezelf af: waarom liep Lee Harvey Oswald in 1959 over naar de Sovjet-Unie? Het kwam mij ongeloofwaardig voor dat een twintigjarige marinier plotse-ling zou beslissen zijn familie en vrienden achter te laten en in een vreemd land te gaan wonen. Ik raakte geïnteresseerd in zijn motivering.”

*Hoe bent u uw onderzoek begonnen?*

„Ik wist dat ik moest beginnen met het zoeken naar getuigen op gebieden van Oswalds leven die bij vorige onderzoeken over- geslagen of verwaarloosd waren.”

*Is dat de reden waarom u de mariniers die met hem in Japan dienst gedaan hadden geïnterviewd heeft?*

„Precies. Ik wilde weten wat er met Oswald in het korps Mariniers gebeurd was. De Warren-commissie had maar één marinier ondervraagd, die samen met Oswald dienst gedaan had op de luchtbasis Atsugi in Japan. Met behulp van vier onderzoekers vond ik 104 mariniers die Oswald gekend hadden of met hem samen hadden gewerkt in Japan. Daardoor was het mogelijk een reconstructie te maken van Oswalds activiteiten in het korps Mariniers voor hij overliep naar de Sovjet-Unie.”

*Wat kwam u te weten van de mariniers?*

„Oswald was radartechnicus en hij had, evenals de andere mannen van zijn eenheid, vaak gezien hoe de U-2 opsteeg en landde en hij hoorde de verzoeken op de radio over informatie over het weer als de U-2 zich op grote hoogte bevond.”

*In welk opzicht was dat belangrijk?*

„Op dat moment wist ik niet hoe waardevol deze informatie was. Maar ik ondervroeg de ontwerper van de U-2 van Lockheed, Clarence Johnson, en Richard Bissell, voormalig assistent van het hoofd van de CIA, die in 1958 de leiding had van het U-2 programma, en kwam er achter dat het verkrijgen van informatie over de vlieghoogte en de vluchtpatronen van dit nieuwe spionagevliegtuig bij de Russische inlichtingendienst van de hoogste prioriteit was. Ik heb ook Francis Gary Powers ondervraagd, die U-2 piloot die in 1960 boven Rusland neergehaald werd.”

*Wat heeft Powers u verteld?*

„Powers werd in mei neergeschoten — ongeveer zes maanden nadat Oswald naar de Sovjet-Unie was overgelopen. Hij werd ongeveer zes maanden lang door de Russen ondervraagd en hij herinnerde zich dat hem ontzettend veel vragen gesteld werden over de luchtbasis Atsugi, over andere piloten van die basis en over de vlieghoogte en de speciale kenmerken van het vliegtuig. Powers vertelde me dat hij vermoedde dat een



Epstein: 74 nieuwe getuigen

**„Oswald was radar-technicus op de basis Atsugi en in staat achter de vlieghoogte van de U-2 te komen. Als de Sovjets die wisten konden ze hun raketten er op afstemmen. . .”**

Amerikaan met een zekere technische kennis een groot gedeelte van de informatie verstrekt had, waar die vragen die hem in Moskou gesteld werden op gebaseerd waren.

„De CIA, die brieven van verdachte personen openmaakte, onderschepte toen een brief die Oswald vanuit Moskou aan zijn broer schreef, waarin Oswald zei dat hij Powers ontmoet had. Niemand had nog ooit verklaard waar hij gelegenheid gehad zou hebben om Powers te ontmoeten.”

*Bedoelt u dat Oswald Powers in Rusland ontmoet heeft toen Powers daar ondervraagd werd?*

„Ja, en Powers dacht ook dat Oswald iets te maken had met het feit dat hij boven Rusland neergeschoten was. Hij heeft me uitvoerig uitgelegd dat het geheim van de U-2 gelegen was in het elektronische vermogen van het vliegtuig om de Russische radar in de war te brengen. Zolang de radar de juiste vlieghoogte van de U-2 niet af kon lezen, konden de Russische raketten niet zodanig afgesteld worden dat ze explodeerden als ze hun doel bereikt hadden. De Sovjets bezaten de kennis om dat soort raketten te maken — ze hadden toen Spoetnik al gelanceerd —

maar ze beschikten niet over het systeem om ze te geleiden. Oswald, die op de luchtbasis Atsugi werkte, was in staat om achter de vlieghoogte van de U-2 te komen. Als de Sovjets die informatie hadden, hadden ze de elektronische storingsgraad van de U-2 kunnen berekenen en hun raketten daarop kunnen afstellen.”

*Powers overleed in de zomer van 1977, toen hij in een helikopter boven Los Angeles zonder benzine kwam te zitten. Waren er niet nog twee getuigen, die u ondervraagd hebt, die een gewelddadige dood stierven?*

„Ja, William C. Sullivan, voormalig hoofd van de contraspionagedienst van de FBI, die in 1977 door een ongeluk tijdens een jacht stierf, en George De Mohrenschildt, een goede vriend van Oswald, die zichzelf na de tweede dag van een van te voren afgesproken interview van vier dagen doodschoot. Het is verleidelijk om een verband te zien tussen deze sterfgevallen, maar dat doe ik niet. Ik heb per slot van rekening meer dan 200 getuigen geïnterviewd.”

*De Mohrenschildt raakte bevriend met Oswald nadat deze uit Rusland teruggekeerd was. Wat heeft hij u over hem verteld?*

„Hij regelde veel voor Oswald in Dallas nadat Oswald in 1962 uit Rusland teruggekomen was, maar hij zei dat hij dat nooit gedaan zou hebben als een functionaris van de CIA in Dallas, genaamd J. Walter Moore, hem niet daartoe aangemoedigd zou hebben. Moore was hoofd van de *Domestic Contact Service* in Dallas, een afdeling van de CIA die personen ondervroeg die vanuit Oost-Europa en de Sovjet-Unie teruggekeerd waren. De Mohrenschildt zei dat hij met Moore over Oswald gesproken had en dat Moore hem gezegd had dat Oswald 'ongevaarlijk' was. Maar De Mohrenschildt wees er nadrukkelijk op dat Moore geïnteresseerd was in wat Oswald te zeggen had. De Mohrenschildt gaf echter geen details over bepaalde afspraken die hij met Moore had.”

*De CIA heeft in het rapport van de Warren-commissie en bij alle andere gelegenheden ontkend dat ze ooit in Oswald geïnteresseerd geweest waren. Wat zeiden Moore of andere leden van de CIA van de beschuldiging van De Mohrenschildt?*

„Moore weigerde mij te woord te staan vanwege het feit dat hij nog steeds bij de CIA werkte en het CIA-agenten niet is toegestaan zich te laten ondervragen. De public-relations-man van de CIA — die ik te spreken kreeg toen ik probeerde admiraal Turner te bereiken — weigerde commentaar te geven op de beschuldiging. Uiteindelijk vroeg ik Melvin Laird, die nu redacteur is van de *Reader's Digest* in Washington, of hij wilde proberen zich in verbinding te stellen met admiraal Turner en hem te vragen wat hij van de beschuldiging vond. Turner heeft toen kennelijk zijn public relations-staf geraadpleegd en kwam daarop met een nieuw werkwoord door te antwoorden, 'We're no-commenting it'.”

*Wat heeft William C. Sullivan, het voormalige hoofd van de contraspionagedienst van de FBI, u verteld?*

„Hij was ongetwijfeld een van de meest



## VRIJE TIJD?

### JEUGDRUITERKAMPEN

voor kinderen van 6 t/m 15 jr. Ged. de alle schoolvakanties. Buitenritten in bosr. omg. 2 uur paardrijden p. dag. Sfeervolle behuizing (voldoet aan de gest. eisen). Goede keuken, douches, desk. leiding. Inl. en prosp. **Hoeve de Ruif**, Tel. 05225-1876. Gemeenteweg 362, Staphorst.



### RUITERKAMPEN EN WEEKENDEN,

voor u en uw kinderen. In de vakanties Ruiterkampen voor deelnemers tot ca. 18 jr. In nader overleg hebben wij verschillende mogelijkheden voor gezellige ruiterdagen of weekenden in onze boerderij op de HONDSRUG in DRENTE.

Inlichtingen V.V.V.  
Inlichtingen en folders,

## DE HIENDERHOEVE

BONNERDIJK 8 — GIETEN  
Telefoon 05926-2248

### Jeugdruiterkamp

t.m. 16 jr. Deskundige leiding, moderne accommodatie, binnenmanege, 3 ha. terrein, grenst aan 1400 ha bos. Federatieschool en ANWB-Bondsmanege de Vorstenburg B.V., Bosweg 7, Koekange (Dr.) Tel. 05288-310.

**OOSTKAPELLE.** U kunt weer bij ons terecht met uw vereniging, sportclub of schoolklas. Open haard en c.v., ruime speelweide aanwezig. Compleet ingerichte keuken. In 't hoogseizoen tevens logies met ontbijt, ook met Pinksteren nog kamers vrij! Vraag inl. en folder: **VAKANTIEOORD 'WELTEVREDEN'**, Noordweg 50. Tel. 01189-1974.

### RECREATIECENTRUM- ENGELAND-RUINEN, DRENTE

● Oude Benderseweg. Tel. 05221-1770, b.g.g. 2103  
● Rustige camping te midden van bos en hei ● Ruime standplaatsen ● wasserette  
● modern sanitair ● Modern verwarmd zwembad ● seizoenplaatsen  
Bonds kampeerplaats ANWB  
Vraag folder of kom kijken.



Kies dit jaar voor Zeeland...  
Vakantie-land!

Huur dit jaar een zomerbungalow of -appartement aan een van de prachtige Zeeuwse stranden.  
Kompleet ingerichte luxe woningen op schitterend aangelegde parken.  
Kies voor tennis-akkomodatie, voor kleuren t.v., voor openlucht-baden, kortom voor het vakantie-huis van uw dromen.  
Als u nu belt sturen wij u een totaal informatiepakket waaruit u vrijblijvend kunt kiezen.  
Wacht niet te lang, ... de zomer nadert.  
Bel of schrijf naar:  
KAVERO BV  
Schouwswedijk 2  
Brouwershaven  
Telefoon 01119 - 354 of 469

waardevolle getuigen die ik gevonden heb. Hij heeft me alles verteld over Fedora, de Sovjet-agent die in 1962 zijn diensten aanbod aan de FBI en die verstrikt raakte in de zaak Oswald."

*In uw boek suggereert u dat Fedora van het begin af aan een Russische geheime agent geweest is, die naar Amerika gestuurd was om de regering door valse of misleidende informatie op een dwaalspoor te brengen. Hoe kwam het dat Hoover Fedora vertrouwde?*

„Omdat er een machtsstrijd bestond tussen de CIA en de FBI. Volgens Sullivan is het grootste gedeelte van de Amerikaanse inlichtingen over de intenties van de Sovjet-Unie afkomstig van Sovjet-agenten die hun diensten aanbieden als dubbelspion voor de Verenigde Staten. Het is voor de Verenigde Staten praktisch onmogelijk om eigen agenten in Rusland te laten opereren, aangezien slechts Russische geheime agenten, Russische diplomaten of Russische militaire officieren toegang hebben tot Russische geheime documenten.

„Daarom heeft de CIA zich sinds de Tweede Wereldoorlog geconcentreerd op het aantrekken van Russische geheime agenten als spionnen of dubbelspionnen. De FBI beschikte echter niet over dergelijke bronnen en kon om die reden niet concurreren met de CIA op het gebied van internationale inlichtingen. Toen Fedora, die een agent van de Russische inlichtingendienst was, aanbod om voor de FBI te werken en hen van dezelfde soort geheime inlichtingen te voorzien als de CIA kreeg, was J. Edgar Hoover in staat om de activiteiten van de FBI uit te breiden."

*In uw boek zet u uiteen dat Hoover Fedora vertrouwelijke informatie over Amerikaanse inlichtingen verschafte om zijn positie te versterken en hem binnen de KGB staande te houden. Is dat echt waar?*

„Ja. Door middel van Fedora gaf Hoover de Russen geheime informatie door. Hoover kon hem niet met lege handen terug laten gaan naar Moskou. Hij ging door voor een van de beste Russische geheime agenten en daarom moest Hoover hem wel enige informatie verschaffen. Fedora kwam met het boodschappenlijstje van de KGB en de FBI stuurde dat dan naar de andere regeringsinstellingen om het te declassificeren voor de informatie naar de Russen doorging.

„In een periode van tien jaar werd er zo een enorme hoeveelheid vertrouwelijke informatie aan Fedora overhandigd. Sullivan was ook bang dat de Russen hun eigen mol binnen het bureau van de FBI in New York hadden, iemand die betrokken was bij het declassificeren van de informatie. Op die manier konden de Russen niet alleen uitvinden wat de Verenigde Staten voor hen gedeclareerd hadden, maar mogelijk-erwijs ook wat niet gedeclareerd was."

*U heeft met vele andere voormalige agenten van de CIA en de FBI, onder wie een aantal van de hoogste functionarissen van de CIA uit de periode waarin Fedora informaties doorgaf, over hem gesproken. Wat bent u van hen te weten gekomen?*

„Ze waren allemaal van mening dat Fedora

niets anders dan een Russische geheim agent was, die verkeerde informatie door moest geven."

*Het is eigenaardig dat agenten van de CIA en de FBI bereid waren u bijna alle feiten over hem te verschaffen. Hoe hebt u hen aan het praten gekregen?*

„De CIA-agenten die ik benaderd heb waren ex-agenten, die gepensioneerd of ontslagen waren. Ik begon meestal met hen een brief te schrijven waarin ik vermeldde dat iemand anders over de zaak, waarin zij betrokken waren, gesproken had en dat ik hen voor nadere uitleg nodig had, of dat ik onder de *Freedom of Information Act* een aantal documenten ontvangen had, waarin zij of hun zaak genoemd werden. Ik merkte dat dit meestal hun nieuwsgierigheid opwekte. Als ze erin toestemden mij te ontmoeten, dan zorgde ik ervoor dat ik voornamelijk aan het woord was en dan vertelde ik ze wat andere mensen mij verteld hadden of wat ik in documenten ontdekt had."

*Maar waarom begonnen ze dan toch te praten?*

„Eén methode die bijna altijd werkte, was hen documenten te tonen, die ik verkregen had onder de *Freedom of Information Act*, waarin hun naam genoemd werd of details van een bepaalde zaak. Hun eerste reactie was voorspelbare woede dat de CIA die informatie ooit vrijgegeven had. Hun tweede reactie was dat ze zich gekrenkt voelden dat iemand van de CIA, nu ze daar niet meer voor werkten, het op hen gemunt had. En dan waren ze al spoedig gaarne bereid om een correctie te geven op de documenten of uit te leggen hoe die bepaalde zaak in elkaar zat. Hun redenering was dat als de regering onder de *Freedom of Information Act* bepaalde inlichtingen vrij kon geven, zij ook hun mond wel open konden doen."

*Hebt u zo de CIA-agent die de zaak Nosenko behandeld had aan de praat gekregen?*

„Ja. Hij heeft zich nu teruggetrokken en woont in Europa en de eerste keer dat ik hem belde en schreef, weigerde hij me te ontmoeten. Uiteindelijk, nadat ik een ontwerp voor mijn boek had geschreven, probeerde ik het opnieuw. Deze keer vermeldde ik in mijn brief de feiten die ik openbaar zou gaan maken, waarbij ook zijn naam en zijn betrokkenheid bij de zaak genoemd werden. Toen stemde hij erin toe mij te ontvangen.

„We ontmoetten elkaar op het slagveld van Waterloo in België en ik liet hem een stapel documenten van ongeveer honderd pagina's zien, waarin hij genoemd werd. Ik had die documenten gekregen onder de *Freedom of Information Act*. Toen zei hij me dat ik het 'volledig mis' had, omdat ik een beslissend element van de zaak Nosenko miste, maar hij wist niet of hij wel bereid was om me dat te verschaffen. Er gingen een paar weken voorbij, waarna hij erin toestemde me weer te ontmoeten, nu in Saint-Tropez in Frankrijk. Toen hebben we drie weken samen doorgebracht, waarin we voornamelijk naar de Club 55 gingen, een club die op het strand lag, waar hij me vertelde wat volgens hem de ware context van de zaak was en dat was wat Nosenko in 1962 gedaan had."



*En wat was dat?*

„Nosenko was door de Russen naar de CIA gestuurd om ze van het spoor van een Russische mol binnen de CIA af te brengen.”

*Heeft u Nosenko ooit ontmoet? En zo ja, hoe?*

„Ja. De CIA heeft me met hem in aanraking gebracht.”

*Hoe verklaart u dat?*

„Ik veronderstel dat ze erachter waren gekomen dat ik een boek over Lee Harvey Oswald aan het schrijven was en dat ze wilden dat Nosenko's boodschap daarin voor zou komen. Nosenko's boodschap was dat Oswald uit zichzelf naar Rusland was gegaan en nooit enige connectie met de KGB gehad had en nooit aan de KGB gerapporteerd had. Ik heb ongeveer vier uur met Nosenko gesproken.”

*In uw boek suggereert u ten sterkste dat Nosenko een bedrieger is. Geloof u dat de CIA u trachtte te misleiden door u met hem in aanraking te brengen?*

„Ja. Ze stuurden Nosenko naar me toe als bona fide getuige voor Oswalds activiteiten in Rusland, zonder me te vertellen dat Nosenko ervan verdacht werd een Sovjet-agent te zijn, die valse informatie verspreidde.”

*Wanneer begon u Nosenko voor het eerst te wantrouwen?*

„Een paar weken nadat ik met Nosenko gesproken had, lunchte ik in het Madison Hotel in Washington met de Russische persvertegenwoordiger, een man die Igor Agou heette. Ik had die bijeenkomst garrangeerd in de hoop de Russen te kunnen overhalen mij naar Rusland te laten gaan om met de Russische burgers te praten die Oswald in de drie jaar die hij daar doorbracht gekend hadden. Maar Agou maakte me al snel duidelijk dat de Sovjets niet ontvankelijk zouden zijn voor een dergelijk plan. Mr. Agou zei toen op kalme toon: 'Misschien zou ik u dit niet moeten vertellen... maar wellicht vindt u het interessant om te weten dat er iemand in Amerika is die u zou kunnen helpen... een voormalige KGB-agent genaamd Yuri Nosenko, die de zaak Oswald behandeld heeft en die evenveel van Oswald af weet als wie dan ook in de Sovjet-Unie.'”

*Bedoelt u dat deze vertegenwoordiger van de Russische Ambassade u in feite adviseerde om met Nosenko te gaan praten?*

„Ja. Daar stond ik nogal versteld van. Ik zat tegenover een functionaris van de Russische Ambassade die me adviseerde om met iemand te gaan praten die een verrader was. En ik geloofde niet dat Mr. Agou me alleen maar behulpzaam probeerde te zijn.”

*In uw boek verwijst u vaak naar James Angleton, voormalig hoofd van de contraspionagedienst van de CIA. Waarom heeft hij erin toegestemd met u te praten?*

„Omdat ik Nosenko al ondervraagd had. Angleton wist dat Nosenko niet met me gepraat zou hebben, tenzij de CIA hem zelf gestuurd had, aangezien Nosenko voor de CIA werkte. Angleton, die door Colby bij de CIA ontslagen was, wilde weten waarom de



Oswald: man in regenjas

**„Het is voor Amerika ondoenlijk om eigen agenten in Rusland te laten opereren. Daarom concentreert de CIA zich sinds WO II op Russische geheime agenten als dubbelspionnen. . .”**

CIA Nosenko, na hem dertien jaar op de achtergrond gehouden te hebben, plotseling naar een journalist toe stuurde die een verhaal over Oswald aan het schrijven was.”

*En wat heeft Angleton u verteld?*

„Tijdens de eerste drie ontmoetingen in Washington weigerde hij iets over Nosenko, Oswald, de CIA of wat ook maar betrekking had op wat ik aan het schrijven was, te bespreken. Hij was veel meer geïnteresseerd om erachter te komen wat ik wist dan om me iets te vertellen en daarom besloot ik de leden van zijn staf te gaan opzoeken.”

*Hoe weet u dat die voormalige CIA-agenten u geen valse informatie gaven?*

„Ik moet natuurlijk aannemen dat ze zelfzuchtige bijbedoelingen hadden. Een aantal CIA-agenten, wiens carrières afhankelijk waren van de zaak Nosenko, wilden die zaak hoe dan ook tot een oplossing brengen. Ik heb me ook gerealiseerd dat ik er nooit zeker van kon zijn dat er geen beslissende feiten achtergehouden werden.”

*Wat beschouwt u als de grootste mislukking in uw onderzoek?*

„Het feit dat het mislukt is een spoor dat naar Pavel Voloshin leidde na te trekken. Voloshin's naam komt zowel in Oswalds adressenboekje voor als in een brief (van de Patrice Loemoemba Universiteit in Moskou) die na Oswalds dood in diens bezittingen aangetroffen werd. Ik kreeg een 'spoor' te pakken van de CIA naar Voloshin en hij bleek een KGB-agent te zijn die in het Verre Oosten geweest was in dezelfde tijd dat Oswald daar met de mariniers was, en die in 1959 in Californië geweest was, toen Oswald voorbereidingen trof om over te lopen. Hij was in Moskou toen Oswald daar ook was en tenslotte was hij in Amsterdam geweest toen Oswald daar een tussenstop maakte toen hij in 1962 terug ging naar de Verenigde Staten. Een vroegere contraspionage-agent van de CIA opperde dat Voloshin de persoon geweest zou kunnen zijn die Oswald aanwierf of zijn uitwijking naar Rusland regelde.”

*Wat deed Voloshin in Californië?*

„Hij werkte zogenaamd als persagent voor een Russische balletgroep die Californië aan deed. Ik heb de mariniers, die met Oswald in Californië dienst gedaan hebben, gevraagd of Oswald ooit over die balletgroep gepraat had. Ze konden het zich geen van allen herinneren. Een van zijn vrienden, Nelson Delgado, herinnerde zich echter dat Oswald op een avond toen hij op wacht moest staan anderhalf uur met een man in een regenjas had staan praten. Een andere marinier kon zich dit incident ook herinneren. Die regenjas was hun opgevallen omdat het die avond in Californië meer dan dertig graden was. „Ik wilde die mariniers een foto van Voloshin laten zien om er achter te komen of hij misschien de man was die ze gezien hadden. Ik wist dat de FBI Voloshin in de gaten hield en dat de CIA een foto van hem in zijn archief had, maar ze weigerden om hem aan mij te geven.”

*U heeft verteld dat de CIA u trachtte te misleiden omtrent de goede trouw van Nosenko; hebben ze u op nog andere punten op een dwaalspoor proberen te brengen?*

„Toen we bepaalde dingen uit het boek aan het natrekken waren, vertelde de CIA aan degenen die voor mij research deed, dat het hoofdkwartier van de CIA slechts zes verdiepingen had — een onbelangrijk detail. Later kwam ik erachter dat het kantoor van Richard Helms op de zevende verdieping lag en dat het algemeen bekend was dat dat kantoor zich op de zevende verdieping bevond. Ik vraag me nog steeds af waarom de CIA me onjuiste informatie gaf. Het was misschien om het te laten voorkomen dat mijn eigen research slordig was.”

*En de FBI?*

„Daar heb ik heel weinig informatie van gekregen, maar wat ze me gaven was meestal juist, en ik geloof dat ze zo hulpvaardig probeerden te zijn als ze maar konden.”

*Waren er getuigen die u niet heeft kunnen opsporen?*

„Ja. Ik had gehoopt James Allen Mintkenbaugh te kunnen spreken, een Amerikaan die toegegeven heeft voor de Russen gespio-



neerd te hebben en die daarvoor terecht heeft gestaan er in de gevangenis heeft gezeten. Hij ging in dezelfde maand naar Moskou als Oswald en de Russen probeerden hem met een Russische geheim agente te laten trouwen, die hij dan mee terug zou nemen naar Amerika. Ik was nieuwsgierig naar wat hij van Oswald vond, en of hij hem of Marina ooit in Rusland ontmoet heeft. Ik wou dat ik ook een aantal andere overlopers, die tegelijkertijd met Oswald in Rusland waren, te spreken had kunnen krijgen, onder wie een man genaamd Robert E. Webster, naar wie Oswald eens gevraagd schijnt te hebben tijdens een bezoek aan de Amerikaanse ambassade in Moskou."

*Zijn er nog andere kwesties die u graag opgehelderd zou willen hebben?*

"Ja. Ik vond bijvoorbeeld vier mariniers die zich herinnerden dat ze ondervraagd waren nadat Oswald naar de Sovjet-Unie overgelopen was en aan wie vragen gesteld waren over de mogelijkheden voor Oswald om aan geheime informatie te komen. Een van hen herinnerde zich dat hij een schriftelijke verklaring had gegeven en de anderen herinnerden zich mondeling ondervraagd te zijn geworden. Dit houdt in dat het Korps Mariniers een onderzoek instelde om erachter te komen welke informatie Oswald aan de Russen doorgegeven had.

"Maar de marine, het ministerie van Defensie, de marine-inlichtingendienst, het Korps Mariniers en alle andere instellingen ontken- den dat er ooit zo'n onderzoek geweest was, hoewel dat automatisch ingesteld zou zijn. Er werd me in vertrouwen verteld dat zelfs al had het Korps Mariniers in 1959 een onderzoek naar Oswald gedaan, dan zouden de documenten ervan misschien toch al vernietigd zijn."

*U suggereert in uw boek dat de FBI er belang bij had de connecties van de KGB met Oswald te verhullen. Gaat dat niet een beetje ver?*

"De FBI heeft Oswald na zijn terugkeer uit de Sovjet-Unie niet in de gaten gehouden, hoewel ze redenen hadden te vermoeden dat hij een geheim agent was.

"Als er nu nadat hij Kennedy gedood had of na de moord op Kennedy gebleken was dat Oswald gewoon getikt was en er uit eigen beweging toe gekomen was, dan zou de onverantwoordelijkheid van de FBI niet aan het licht komen, maar als gebleken was dat hij inderdaad een Russische agent was, zelfs al had hij maar een onbelangrijke opdracht, dan zou de FBI schuldig zijn aan plichtsverzaking. De enige manier waarop J. Edgar Hoover deze beschuldiging kon vermijden was aantonen dat Oswald geen agent van de Sovjet-Unie geweest was, noch enige connecties met de Russen gehad had na zijn terugkeer uit Rusland."

*Over welke van de spionnen die u in uw boek noemt is nog nooit iets geschreven?*

"Alle verhalen zijn bijna volledig nieuw. Voor zover ik weet is er nog nooit iets over Fedora gepubliceerd. Ook niet over Stone. Er is nog nooit over de ontcracting van het verhaal van Nosenko geschreven en dan ga je je afvragen wat er nog meer aan het licht

gebracht moet worden."

*Denkt u dat de mol waarop Stone gewezen heeft zich nog steeds een weg graaft door de Amerikaanse veiligheidsdienst?*

"Hij is nog niet betrapt en het is volledig indenkbbaar dat ze er één gestuurd hebben. We weten dat de Russen zoveel mollen in de Westduitse inlichtingendienst geplaatst hebben, dat ze het in feite hebben overgenomen, maar wat belangrijker is, de CIA is vooral kwetsbaarder voor penetratie omdat zoveel agenten die na de Tweede Wereldoorlog aangeworven zijn van Oosteuropese afkomst zijn. Zoals Angleton me uitlegde, er bestaat altijd een kans dat er een mol aangeworven wordt."

*Is de jacht op de mol, die Angleton begonnen is, nog steeds aan de gang?*

"De voormalige CIA-agenten die bij de jacht betrokken waren, zeggen dat het beleid van de 'nieuwe' CIA nu gericht is op het idee dat er geen mollen bestaan. Alle speculaties over dit onderwerp zijn officieel als 'ongezonde gedachten' bestempeld."

*Werd James Angleton ontslagen omdat hij de mol, waar Stone over gesproken had, op het spoor was?*

"Niet direct. Volgens zijn vroegere assistenten waren Angleton en zijn staf van de contraspionagedienst, die tot taak had ervoor te zorgen dat bepaalde bronnen geen valse informatie verspreidden, te kritisch tegenover Colby's bronnen in Rusland. Daarom ontsdeed Colby zich van Angleton en zijn voornaamste stafleden, van wie een, Newton Miler, me vertelde dat Colby de rol van de contraspionagedienst van de CIA wilde beëindigen of drastisch wilde herzien."

*Zou er ook een mol binnen de FBI kunnen zitten?*

"Ja. Sullivan was er inderdaad van overtuigd dat de Sovjets op zijn minst het bureau van de FBI in New York geïnfilteerd hadden. En het voormalige plaatsvervangend hoofd van de Sovjet-Rusland Divisie van de CIA vertelde me dat het absoluut onmogelijk was voor de Russen om de operatie-Fedora uit te voeren zonder de hulp van een mol in het bureau in New York."

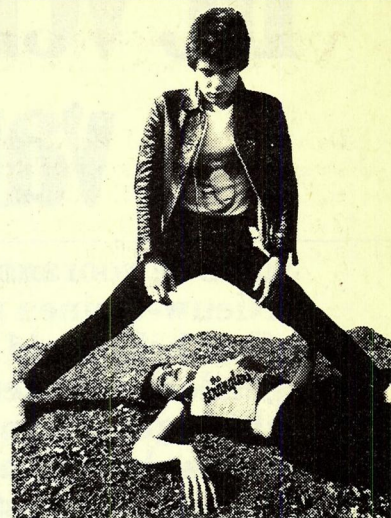
*Weet James Angleton werkelijk wie de mol in de CIA is?*

"Angleton weigert dat te zeggen, maar een van zijn ex-stafleden vertelde me met een zuur lachje: 'U moet er maar eens achter zien te komen wie Colby in het begin van de jaren vijftig in Rome bezocht'. Toen ik hem meer dingen over Rome vroeg, ging hij op Vietnam over en vertelde een lang verhaal over Colby die met een Fransman gedineerd had die later een Russische agent bleek te zijn. Colby had van dat contact melding moeten maken, maar deed dat niet en toen Angleton die kwestie ter sprake bracht werd Colby woedend. Ik vroeg Angleton naar deze confrontatie en toen noemde hij een rapport van de een of andere inspecteur-generaal van de CIA. Daarna ging hij op een van zijn favoriete onderwerpen over — de cymbidium orchidee."

Susana Duncan

Duitse popidolen zullen hier wel altijd taboe blijven. Er zijn er ook niet zoveel, maar neem nou UDO LINDENBERG: volle hallen in der heimat met de hete adem van het berufsverbot in de nek. Udo: 'het is de hoogste tijd om de Paniek-Partij op te richten.'

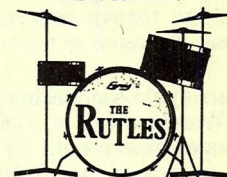
## STRANGLER



Pollwinnaar JEAN-JACQUES BURNEL: 'waarom we 'The Stranglers' heten? Omdat het erop of eronder is; jij of ik, net als bij een straatgevecht..'

## THE RUTLES ARE COMING!

Een voorbeschouwing van een spektakulaire BEATLES-parodie, waar de zuilen nu al om vechten: 'The Rutles Are Coming' met 'W.C. Fields Forever', 'Tragical History Tour' en 'Let It Rot'.



Verder:

Het Staatsbezoek Van PATTI SMITH  
De Zwarte Jongens Van TEASER  
ZOOT MONEY: De Allure Van Een

Veteraan  
SHAKEY SAM: De Blues Van De

Witman  
WRECKLESS ERIC: Een Prettig

Gestoorde

iedere twee weken ruime aandacht voor  
TECHNIEK (saxofoons en kraakdozen),  
JAZZ (Butch Morris) en DE NIEUWE  
ELPEES - Jethro Tull, Todd Rundgren,  
Sweet d'Buster en Corea/Clarke.



DE NIEUWE  
MUZIEKKRANT

# OOR

VOOR 2,75 WEEET JE ALLES!